

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної роботи

проф. Роман ВЕРНИДУБ

« » 2025 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

для всіх освітніх програм

Київ – 2025

Укладачі програми:

Світлана ШЕВЧУК– кандидат філологічних наук, професор кафедри культури української мови факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Олена ДИЯК– кандидат філологічних наук, доцент кафедри культури української мови факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Сергій ГЛУЩИК– кандидат філологічних наук, доцент кафедри культури української мови факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Юлія ВІНОГРАДОВА– кандидат філологічних наук, доцент кафедри культури української мови факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

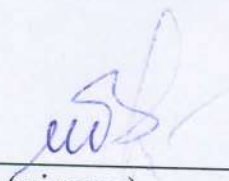
Рецензенти:

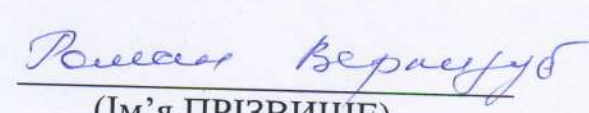
Юрій МОСЕНКІС– доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики Навчально-наукового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Наталія ЦІВУН– кандидат філологічних наук, доцент, Український державний університет імені Михайла Драгоманова.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова «27» серпня 2025 року, протокол № 11.

Голова НМР

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Затверджено Вченою радою Університету
р. протокол № 1

«28» серпня 2025

I. Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розроблена відповідно до освітніх програм підготовки фахівців усіх спеціальностей університету.

Мета навчальної дисципліни:

формувати комунікативні компетентності здобувачів; сприяти набуттю комунікативного досвіду, що спонукає до самореалізації фахівців, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця; допомагати виробленню навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: впливати на співрозмовника за допомогою різноманітних мовних засобів, оволодіти культурою монологу, діалогу та полілогу; сприймати й відтворювати фахові тексти, засвоювати лексику й термінологію обраного фаху, вибирати комунікативно виправдані мовні засоби, послуговуватися різними типами словників.

II. Орієнтовний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва навчальної дисципліни, шифр за навчальним планом та кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин (денна/вечірня/заочна форма навчання)				
		Аудиторні	лекції	семінарські	практичні	СРС
1	Українська мова (за професійним спрямуванням), ЗП01, 3	34/ 10	12/ 4	-/-	22/ 6	56/ 80

III. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування

Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовні норми. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.

Тема 2. Основи культури української мови

Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Комунікативні ознаки культури мови. Комунікативна професіограма фахівця. Словники у професійному мовленні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації. Парадигма мовних формул.

Тема 3. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні
Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.

Змістовий модуль 2. Професійна комунікація

Тема 1. Спілкування як інструмент професійної діяльності

Спілкування і комунікація. Функції спілкування. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування. Стратегії спілкування. Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Поняття ділового спілкування.

Тема 2. Риторика і мистецтво презентації

Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Мистецтво аргументації. Техніка і тактика аргументування. Мовні засоби переконування. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Види публічного мовлення. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації. Культура сприймання публічного виступу. Уміння ставити запитання, уміння слухати.

Тема 3. Культура усного фахового спілкування

Особливості усного спілкування. Способи впливу на людей під час безпосереднього спілкування. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Співбесіда з роботодавцем. Етикет телефонної розмови.

Тема 4. Форми колективного обговорення професійних проблем

Мистецтво перемовин. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада. Дискусія. "Мозковий штурм" як евристична форма, що активізує креативний потенціал співрозмовників під час колективного обговорення проблеми. Технології проведення "мозкового штурму".

Тема 5.1. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації Класифікація документів. Національний стандарт України. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів. Оформлювання сторінки. Вимоги до тексту документа.

Тема 5.2. Документація з кадрово-контрактних питань

Резюме. Характеристика. Рекомендаційний лист. Заява. Види заяв. Автобіографія. Особовий листок з обліку кадрів. Наказ щодо особового складу. Трудова книжка. Трудовий договір. Контракт. Трудова угода.

Тема 5.3. Довідково-інформаційні документи

Пресреліз. Повідомлення про захід. Звіт. Службова записка. Рапорт. Довідка. Протокол, витяг з протоколу.

Тема 5.4. Етикет службового листування

Класифікація листів. Реквізити листа та оформлювання їх. Різні типи листів.

Змістовий модуль 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності

Тема 1. Українська термінологія у професійному спілкуванні

Історія і сучасні проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. Термінологія обраного фаху. Способи творення термінів. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів. Українські електронні термінологічні словники.

Тема 2. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні

Становлення і розвиток наукового стилю української мови. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Мовні засоби наукового стилю. Оформлювання результатів наукової діяльності. План, тези, конспект як важливі засоби організації розумової праці. Анотування і реферування наукових текстів. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці. Науковий етикет.

IV. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. ДСТУ 4163:2020 Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. [На заміну ДСТУ 4163–2003; чинний від 2021–09–01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2020. 26 с.
2. ДСТУ 2732:2023 Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. [На заміну ДСТУ 2732:2004; чинний від 2024–03–01]. Вид. офіц. Київ, 2023. 28 с. (Інформація та документація).
3. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016–07–01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.
4. ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. [На заміну ДСТУ 3008–95; чинний від 2017–07–01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
5. Деякі питання документування управлінської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 992 від 07.11.2018; № 375 від 17.04.2019; № 119 від 19.02.2020; № 123 від 05.02.2020; № 128 від 19.02.2020; № 171 від 26.02.2020; № 799 від 09.09.2020; № 1087 від 28.10.2020; № 1269 від 16.12.2020; № 1291 від 18.11.2022; № 750 від 28.06.2024). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#Text>
6. Типова інструкція з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 55. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#n893>
7. Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях : наказ Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5 (зі змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства юстиції № 1827/5 від 12.06.2018; № 2277/5 від 04.07.2018; № 1581/5 від 21.04.2022; № 1927/5 від 19.05.2023). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15#Text>
8. Про затвердження Порядку роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання : наказ Міністерства юстиції України від 11.11.2014 № 1886/5 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства юстиції № 4527/5 від 14.10.2022). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-14#Text>
9. Глущик С.В., Дияк О.В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери. 7-ме вид., випр. Київ : Літера ЛТД, 2013. 416 с.
10. Українська мова за професійним спрямуванням: зошит тестового контролю: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /С. В. Шевчук, С. В. Глущик, О. В. Дияк та ін. Київ: Алерта, 2025. 184 с. (у співавторстві).
11. Українська національна мовна особистість як феномен лінгводидактики: сучасні технології розвитку: монографія / Світлана Шевчук, Тетяна Лобода, Олена Дияк, Юлія Виноградова, Сергій Глущик; за ред. Світлани Шевчук. Київ: Видавництво УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 179 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/46957>
12. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підруч. Київ: Алерта, 2021. 696с.
13. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підруч. Київ: Алерта, 2025. 536 с.

14. Шевчук С. В. Українська мова (за професійним спрямуванням): робочий зошит-практикум. Київ: Алерта, 2025. 84 с.

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ № 19
засідання кафедри культури української мови

28.05.2025

Присутні: завідувач кафедри професор Шевчук С.В., доценти
Виноградова Ю.Б., Глущик С.В., Дияк О.В., Лобода Т.М.

СЛУХАЛИ:

Про затвердження програми навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (для всіх спеціальностей) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

УХВАЛИЛИ:

Затвердити програму навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (для всіх спеціальностей) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Голова засідання

Світлана ШЕВЧУК

Секретар

Олена ДИЯК

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ № 5

засідання Науково-методичної ради
факультету української філології та літературної творчості
імені Андрія Малишка

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

17 червня 2025 року

Присутні: Векуа Наталія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови – **голова ради**; Шемет Валентина Григорівна – кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови – **заступник голови ради**; Конєсва Олена Олексіївна – старший викладач кафедри української мови – **секретар ради**; Блєдних Тетяна Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури; Виноградова Юлія Борисівна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри культури української мови; Гальона Наталія Павлівна – кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови; Григоренко Ірина Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури; Котляренко Світлана Василівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання української мови і літератури; Ліпницька Інна Миколаївна – кандидат філологічних наук, професор кафедри української літератури; Куц Олена Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови; Строганова Ганна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики викладання української мови і літератури; Сулима Олеся Петрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови; Ткаченко Тетяна Василівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри стилістики української мови; Марків Олександра Тимофіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри журналістики; Шевчук Світлана Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри культури української мови.

СЛУХАЛИ:

Про затвердження програми навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (для всіх спеціальностей) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

УХВАЛИЛИ:

Затвердити програму навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (для всіх спеціальностей) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Голова Науково-методичної ради
Секретар

Векуа

Конєсва

Наталія БЕКУА
Олена КОНЄСВА

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ № 13

засідання Вченої ради
факультету української філології та літературної творчості
імені Андрія Малишка

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

25 червня 2025 року

Голова Вченої ради – Висоцький Анатолій Васильович, декан факультету, професор.

Секретар Вченої ради – Глущик Сергій Васильович, доцент кафедри культури української мови, доцент.

ПРИСУТНІ: Висоцький А. В. – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови, декан факультету – **голова Вченої ради**; Шемет В. Г. – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови, заступник декана факультету – **заступник голови Вченої ради**; Бикова Т. В. – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури; Векуа Н. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови; Верета В. І. – спеціаліст вищої категорії, методист заочної форми навчання факультету; Гаврилюк О. Р. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, заступник декана з виховної роботи; Гальона Н. П. – кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови; Глущик С. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри культури української мови – **секретар Вченої ради**; Гримаська Т. М. – професор кафедри методики викладання української мови та літератури; Демиденко А. П. – професор кафедри методики викладання української мови та літератури; Дудко І. В. – кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови, докторант першого року навчання кафедри української мови; Йолкіна Л. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури, голова профспілкового бюро викладачів факультету; Котляренко С. В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання української мови та літератури; Ліпницька І. М. – кандидат філологічних наук, професор кафедри української літератури, завідувач кафедри української літератури, заступник декана з наукової роботи; Марків О. Т. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри журналістики; Осьмак Н. Д. – кандидат філологічних наук, професор кафедри української літератури; Погребенник В. Ф. – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури; Савченко І. В. – кандидат філологічних наук, професор кафедри української літератури; Ткаченко Г. В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри стилістики української мови; Цівун Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри стилістики української мови; Шевчук С. В. – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри культури української мови; Самойлюк М. С. – студентка 405 фуа групи, голова студентського парламенту факультету; Міщенко А. В. – студентка 405 фуа групи, заступник голови студентського

парламенту факультету; Андріюк В. С. – студентка 304 філ групи, голова профспілкового бюро студентів та аспірантів факультету; Кобилянська Є. Ю. – студентка 405 фуа групи, голова студентського парламенту гуртожитку №2.

СЛУХАЛИ:

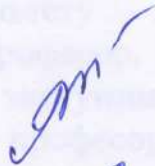
Про затвердження програми навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (для всіх спеціальностей) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

УХВАЛИЛИ:

Затвердити програму навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (для всіх спеціальностей) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти .

Голова вченої ради

Секретар вченої ради

Анатолій ВИСОЦЬКИЙ

Сергій ГЛУЩИК

РЕЦЕНЗІЯ

на програму навчальної дисципліни “Українська мова
(за професійним спрямуванням)”
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для усіх спеціальностей

У сучасних умовах соціального запиту на досконале володіння українською літературною мовою у вітчизняній вищій школі особливого значення набуває підвищення рівня володіння мовними нормами майбутніми фахівцями, формування в них низки мовних компетентностей, які забезпечать у майбутньому уміння і навички професійного спілкування, тобто комунікативну компетенцію. Саме це передбачено укладачем рецензованої навчальної програми, у пояснювальній записці до якої визначено предмет, мету, завдання, основні результати навчання та компетентності, набуття яких передбачає забезпечення високого рівня підготовки майбутніх фахівців.

Ретельно спланована майбутня освітня діяльність здобувачів вищої освіти в орієнтованому тематичному плані вивчення дисципліни, подано розподіл годин навчальних занять.

Для забезпечення ефективної організації вивчення навчальної дисципліни “Українська мова (за професійним спрямуванням)” подано сучасні інформаційні джерела.

Висновок: здійснений аналіз рецензованої програми навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» дає підстави вважати, що вона відповідає сучасним вимогам до створення подібних навчальних програм, яка дозволяє якісно та ефективно керувати освітньою діяльністю здобувачів вищої освіти. Програма заслуговує бути рекомендованою до практичного використання для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Кандидат філологічних наук,
доцент кафедри стилістики української мови
факультету української філології
та літературної творчості
імені Андрія Малишка
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

РЕЦЕНЗІЯ

на програму навчальної дисципліни “Українська мова
(за професійним спрямуванням)”
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для усіх спеціальностей

Сучасні тенденції змін в освітньому просторі, інтеграція до європейської системи навчання зумовили зростання вимог до підготовки студентів закладів вищої освіти. З огляду на це постала потреба у створенні нових програм навчальних дисциплін, які б задовольняли потреби сучасної педагогічної науки. Тому програма “Українська мова (за професійним спрямуванням)”, створена відповідно до кредитно-трансферної системи навчання та оцінювання знань студентів, є надзвичайно потрібною й актуальною.

У програмі визначено мету, подано тематичний план, кількість годин, що допоможе викладачам зорієнтуватися в обсязі матеріалу, пропонованого для вивчення, та у розподілі навчального навантаження, а також список рекомендованої літератури. Обґрунтованим і доцільним є опис змісту навчальної дисципліни за змістовими модулями та темами.

Аналіз прорецензованої програми навчальної дисципліни дав змогу зробити висновок, що вона відзначається практичним спрямуванням і слугуватиме ефективній організації вивчення курсу “Українська мова (за професійним спрямуванням)”, може використовуватися під час підготовки студентів усіх спеціальностей, які здійснюють підготовку фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Розроблена програма відповідає сучасним вимогам до програм навчальних дисциплін.

Доктор філологічних наук,
професор кафедри української мови
та прикладної лінгвістики
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Юрій МОСЕНКІС